# קנז: מי שהחשיך פרק עשרים וארבע שבת

**וגיגים סדוקה מונחת על גביו.** והמת מוטל בהילקטי תחת הגיגית ג)[כנגד] הסדק ולפני מות המת פקקו בשבת המאור בטפיח שמא אין בסדק הגיגית פותח טפח ונמצא המת מוטל באהל שאין לו מקום לצאת דרך מעגלו וחוזר שבין שני בתים מכניס את הטומאה לצד שני במצלת שגרוף לפיכך סתמוהו בכלי חרס ונגבו כנגד ההילקטו וכלי חרס אינו מטמא ומגבו ומולך: **וקשרו מקידה.** שהיא רחבה טפח: **כגמי לידע.** אם תכנס בסדק הגיגית ובמסכת אהלות (פ״י) שנינו ג)(דאין) חילוק בארובה שבתוך הבית ובומאה מקצתה כנגד ארובה ומקצתה בתוך הבית בין יש בארובה פותח טפח לאין בארובה פותח טפח ואני לא יכולתי להבין בו. ולהכי נקט גמי שראוי למאכל בהמה ולא מינטל ליה להיות קשר של קיימא דמנתק כשיבש: **באוונא.** בגיגית מלאה מיס: **מתעסק.** שלא לצורך אלא לאתעסוקי בעצמה:

**הדרן עלך מי שהחשיך**
**וסליקא לה מסכת שבת**

**באוונא** דמיא. אמנטי של מיס וכך פירש בערוך: **מדידה** דמצוה דלאו דמצוה מי אמור כו׳. בפקיקה לא בעינן של מצוה כדפירש׳ נעיל בשילהי כל הכלים (דף קט:) אלא דווקא במדידה בעינן של מצוה:

**הדרן עלך מי שהחשיך**
**וסליקא לה מסכת שבת**

**וגיגית סדוקה מונחת על גבן ופקקו את המאור בטפיח** א)**וקשרו את המקידה בגמי לידע אם יש שם בגיגית פותח טפח אם לאו: ומדבריהם למדנו שפוקקין ומודדין וקושרין בשבת: עולא איקלע לבי ריש גלותא חזייה לרבה בר רב הונא דיתיב** ב)**באוונא דמיא וקא משח ליה אמר ליה** ג)**אימר דאמרי רבנן מדידה דמצוה דלאו מצוה מי אמור אמר ליה מתעסק בעלמא אנא:**

**הדרן עלך מי שהחשיך וסליקא לה מסכת שבת**

ומוקצה מחמת חסרון כיס דברי הכל מוקצה הוא ואסור. וקשיא לן הדא הילכתא דאמרינן בפרק כירה (דף מה:) כי אתא ר׳ יצחק בר יוסף אמר [רבי יוחנן] הלכה כר׳ יהודה, ורב״ל אמר הלכתא כר״ש וכו׳ וצריכא עיונא. ואם יש לומר הא ר׳ יצחק בר יוסף א״ר יוחנן הלכה כר׳ יהודה, הא ר״ל פליג עליה דאמר הלכתא כר״ש. ואע״ג דאמר רב הונא בר בר חנה א״ר יוחנן הילכתא כר׳ שמעון ולא ס״ל, וא״ל אבוי לרב יוסף ראת לא תסברא דר׳ יוחנן כר׳ יהודה סביראה ליה, הני כולהו שמעתתא לא דייקינן [והא בסמקאנא דיקא ונואתר עבדינן עובראא]. מהני׳ מפרין נדרים בשבת ונשאלין לנדרים שהן לצורך השבת. ומבעיא לן האי דקתני מפרין נדרים בשבת לצורך כבוד ר׳ יוחנן כר׳ יהודה סביראה ליה, הני כולהו שמעתתא לא דייקינן [והא בסמקאנא דיקא ונואתר עבדינן עובראא]. מהני׳ מפרין נדרים שהן לצורך השבת. ומבעיא לן האי דקתני מפרין נדרים בשבת לצורך הוא אבל שלא לצורך השבת לא אלמא הפרת נדרים מעת לעת, אי דילמא כי קתני לצורך אשאלה בלבד אבל הפרת נדרים אפילו שלא לצורך השבת מפרין, אלמא הפרת נדרים כל אותו היום בלבד, וסלקא כתנאי דתניא הפרת נדרים בכל היום, ר׳ יוסי בר׳ יהודה ורבי אליעזר בר׳ שמעון אומרים מעת לעת. והילכתא הפרת נדרים בכל היום בלבד דגרסינן בפרק נערה המאורסה אביה ובעלה מפרין נדריה פר׳ שמועה זו, והכי פסקה לה (התם) ר״ש בן פזי אריב״ל אין הלכה כאותן הזוג. **ונשאלין לנדרים לצורך השבת.** ומיבעיא לן בשלא היה לו פנאי מעיב שבת, אי דילמא אפילו היה לו פנאי, ופשטינא אפילו היה לו פנאי (מערב) [מבעוד] יום והוה אפשר להו לישאל, נשאלין בשבת ושפיר דמי. [פר״] מפרין נדרים, שפסר הבעל לאשתו ונשאלין לנדרים, שאילה לחכמים. ומפרשינן בפרק נערה המאורסה סבר רב יוסף למימר נשאלין נדרים ביחיד ומומחה בשבת ביחיד ומומחה אין בשלשה (הדיוטות) לא דמחזי בי דינא. א״ל אבוי כיון דסביראה לן אפילו מעומד ואפילו בקרובין ואפילו בלילה לא מחזי בי דינא. אמר רבא אמר רב נחמן הילכתא נשאלין נדרים מעומד יחידי בלילה ובשבת ובקרובין ואפילו אפשר להן מבעוד יום. **מוקקין את המאור.** פירוש מניחין בגג מקום פותח כגון זות הן חסר הן יתיר ליכנס מטני אור ונקרא מאור, ותנן ופ״ג) העושה לו מאור בתחילה שיעורו מלא מקדת גדול של לשכה שירי המאור רום אצבעים על רוחב גודל. **ואם** רוצה בשבת למותמו מותר, ועל זה שנינו מוקקין את המאור, ופירושו סותמין את המאור כאשר פירשנו. ומודדין את המטלית ואת המקרה אם היא אמה על אמה ברום שלש, ראוי לטבול בו. **מקקו את המאור בטפיח.** פירוש טפיח, כלי חרס קטן והוא כגון פתיא. והרבנים נקראין פתוותא כדגרסינן בע״ז בגמרא אילו דברים של נכרים ואוסרין ואיסורן איסור הנאה (דף סג). וכתתן זמורה שהיא קשורה בטפיח ממלאין בה בשבח. **וקושרין את המקידה בגמי.** פירוש מקידה, כלי חרס כגון זה ששנינו בפרק היה מביא את מנחתה, היה מביא (את) פיילי של (חרס) חדשה ונותן בתוכה חצי לוג מים פן הבירותי). וזו שאמר רב יהודה אמר רב הילקטי קטנה היתה בין ב׳ בתים וגיגית סדוקה מונחת על גבן, ופקקו את המאור בטפיח וקשרו את המקידה בגמי לידע את יש בגיגית פותח טפח אם לאו, מדבריהם למדנו שפוקקין ומודדין וקושרין בשבת. **וכך פירשו,** היה שם ב׳ בתים, והילקטי מלשון תל המתלקט והוא כמין קיר חוצץ ביניהן. וגיגית כלי כמין פתיא סדוק או כמין כפישא מפולשת, והיה קבוע בכותל חלול פתוח. ובאוהה שבת היה המת מוטל בבית אחד, ובבית האחר היו רוצים לחכנס בו כהנים, ולא היו יודעים בבירור אם יש בגיגית פותח טפח ומכיא את הטומאה אם לאו, שכך שנו במשנתנו טפח על טפח על רום טפח מביא את הטומאה. ועוד שנינו פרק העושה מאור (פ״ג משנה ד) לזון את עיניו ולדבר עם חביריו ולתשמיש בפותח טפח. **ותמנו את המאור בטפיח.** הוא כמין כלי חרס כגון זה שבאוהל המאור ומעמיד מן הטומאה המטולת בתוך הבית כנגד המאור, שהיה נפתח המאור (נ״א: בפתחו של מאור) יתר ממלא מקדת גדול של לשכה שזה שיעורו ומפורש במשנתנו פרק (המוכר). לפיכך הוצרכו לסותמו. **ואותה** הגיגית היתה בכותל גבוהה מקומת אדם ופישוט דרועותיו ולמטה מן הגג מכרי תליית אדם ופישוט דרועותיו, ולקחו מקידה שהיא כלי חרס ויש בה בטולה טפח ושהיתה והעמידה כנגד ד׳ הגיגיות לראות אם מי הגיגית נתמלאה, הנה יש בה טפח ומביאה הטומאה מבית לבית. ואם היא פתוחה ממלא הגיגית, נתבדר שאין בגיגית פותח טפח ואינה מביאה הטומאה. **ויש אומרים** קשרו המקידה בגמי בראש הקנה ושיעורו פתוחה של גיגית אם יש בה פותח טפח ואם לאו. **עולא איקלע לבי ריש גלותא חזייה לרבה בר רב הונא דיתיב באוונא דמיא** והיה מדיד המים גובה המים ורוחבו. אמר לו איסור דאמרינן שהתירו חכמים מדידה דמצוה, כגון מדידה של מקוה שצריך לטבילה מקוה, מדידה דלאו מצוה מי אמור, א״ל מתעסק בעלמא אנא, כלומר אני מודד ולא מתכוון למדידה אני.קונטרס אחרון גירסא ירושלמי בראש השנה פרק אם אין מזכירין בתחילתו אמר עד אחד נולד לאיש פלוני בשבת מלין אותו על פיו, חשבה מוצאי שבת מטלטלין אותו על פיו. ר׳ חייא אמר מטלטלין אפומא (דימלותא) [דמליותא]. רבי מתניאה מטלטל על אברהיה דזידרא. ר׳ (ממל) [אמי מל] על פי נשים דאמרי שמשא היות בסוסיתא.

**הדרן עלך מי שהחשיך בירך. תהלה לעל בסתי עב דורך סליקא לה מסכת שבת. משירי אהודני צח דוד. כי כבוד מצאה ידי. מי שזיכני להתחיל והוא יזכני לסיים. חזק ונתחזק הכותב לעד לא יזוק.**

ג) כמדומה שחסר כאן לציין כפוטיה דף ט׳ דתוספת שם לפיכך כסכון המקרה פותה ממקידה מל חרס וכ״ה ג״כ שם דף ל״ו וכן מלינו הערוך ערך מקה קה.

## מסורת הש״ס

ג) (כמ״ר וכ״ר) פותח כתגנת יכן הוא כ״ר שם וע׳ בערוך ערך מוגנא וכן בנדרים כב. ר׳ דוסא הוה יתיב בתגנת (תגנת דמיה פרש״י בתגנת גיגית). ג) (רש״ל). ג) (רש״ל מתיין).

## עין משפט נר מצוה

מוד א מי׳ פ״ו מהל׳ שבת הלכה ו פתח נתרן פה טיש״ע ס״ת סימן שז סעיף ג:

מה ב מי׳ פכ״ד מהל׳ שבת הלכה ה פתח שם טיש״ע ס״ת סימן שז סעיף ו:

## רב נסים גאון

אם יש בגיגית. עיקר דליה בפסכת אהלות (פ״ג משנה ז) כדית מן המת פיתחו בטפח, והמת פיתחו כו׳ טפחים להציל את הטומאה על הפתחים, אבל להוציא את הטומאה כפותח טפח. אמר ליה אנא מתעסק בעלמא אנא. עיקר שלו כבר פירשנו בפרק כלל גדול שהמתעסק פטור לענין שבת כמו שאמרו בכריתות בפרק אכל חלב (דף ימ) אמר רב נחמן אמר שמואל מתעסק בחלבים ובעריות חייב שבבר נהנה, מתעסק בשבת פטור מלאכת מחשבת אסרה תורה, ובגמרא דהוזרק דבני מערבא (שם פרקא) גרסי המתעסק בשבת פטור הוץ עבודה אמר הריני קטיר חצי נרוגות וקצר כגרוגרת פטור.

**סליק מי שהחשיך וסליקא לה מסכתא דשבת דשביעתא דשמיא**

## מסורת הרבינו חננאל

ויחר של מתרישה. וקיי״ל דכל היכא דפליגי רב אתא דרבינא הלכתא כדברי המיקל, ואסקינן בה הלכה למעשה שהלכה כרבי ואין הלכה כרבי יהודה אלא במוקצה מחמת איסורו. ואשכחנן ר׳ יוחנן דאמר מודה ר׳ שמעון בזה. דגרסינן בפרק כירה א״ר חייא בר אבא א״ר יוחנן אין מוקצה לר׳ שמעון אלא כעין שמן שבנר בשעה שדולק ואיל והוקצה לאיסורו והוקצה למצוותו.

# אחר השלמת המסכתא יאמר זה ויועיל לזכרון בעזרת השם יתברך

הַדְרָן עֲלָךְ מַסֶּכֶת שַׁבָּת וְהַדְרָךְ עֲלָן. דַּעְתָּן עֲלָךְ מַסֶּכֶת שַׁבָּת וְדַעְתָּךְ עֲלָן. לֹא נִתְנַשֵּׁי מִינָּךְ מַסֶּכֶת שַׁבָּת וְלֹא תִתְנַשֵּׁי מִינָּן לֹא בְּעָלְמָא הָדֵין וְלֹא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי:

יאמר כן שלשה פעמים ואחר כך יאמר:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּהֵא תּוֹרָתְךָ אֻמָּנוּתֵנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּתְהֵא עִמָּנוּ לָעוֹלָם הַבָּא. חֲנִינָא בַּר פָּפָּא רָמִי בַּר פָּפָּא נַחְמָן בַּר פָּפָּא אַחְאִי בַּר פָּפָּא אַבָּא מָרִי בַּר פָּפָּא רַפְרָם בַּר פָּפָּא רָכִישׁ בַּר פָּפָּא סוּרְחָב בַּר פָּפָּא אַדָּא בַּר פָּפָּא דְּרוּ בַּר פָּפָּא:

הֲעֵרֶב נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דִּבְרֵי תּוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִיפִיּוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְנִהְיֶה כֻּלָּנוּ אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלָּנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתֶךָ: מֵאוֹיְבֵי תְּחַכְּמֵנִי מִצְוֹתֶיךָ כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי: יְהִי לִבִּי תָמִים בְּחֻקֶּיךָ: אֲמֵן אָמֵן אָמֵן סֶלָה וָעֶד:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁשָּׂמְתָּ חֶלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי בֵית הַמִּדְרָשׁ וְלֹא שַׂמְתָּ חֶלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שֶׁאָנוּ מַשְׁכִּימִים וְהֵם מַשְׁכִּימִים. אָנוּ מַשְׁכִּימִים לְדִבְרֵי תוֹרָה וְהֵם מַשְׁכִּימִים לְדִבָרִים בְּטֵלִים. אָנוּ עֲמֵלִים וְהֵם עֲמֵלִים. אָנוּ עֲמֵלִים וּמְקַבְּלִים שָׂכָר וְהֵם עֲמֵלִים וְאֵינָן מְקַבְּלִים שָׂכָר. אָנוּ רָצִים וְהֵם רָצִים. אָנוּ רָצִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא וְהֵם רָצִים לִבְאֵר שַׁחַת. שֶׁנֶּאֱמַר וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִידֵם לִבְאֵר שַׁחַת אַנְשֵׁי דָמִים וּמִרְמָה לֹא יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם וַאֲנִי אֶבְטַח בָּךְ:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי כְּשֵׁם שֶׁעָזַרְתַּנִי לְסַיֵּם מַסֶּכֶת שַׁבָּת כֵּן תַּעֲזְרֵנִי לְהַתְחִיל מַסֶּכְתּוֹת וּסְפָרִים אֲחֵרִים וּלְסַיְּמָם לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה. וּזְכוּת כָּל הַתַּנָּאִים וַאֲמוֹרָאִים וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים יַעֲמוֹד לִי וּלְזַרְעִי שֶׁלֹּא תָמוּשׁ הַתּוֹרָה מִפִּי וּמִפִּי זַרְעִי וְזֶרַע זַרְעִי עַד עוֹלָם. וְתִתְקַיֵּם בִּי בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אוֹתָךְ בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ וְהָקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ. כִּי בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ וְיוֹסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים: אוֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּהוּא עָתִיד לְאִתְחַדָּתָא, וּלְאַחֲיָא מֵתֵיָא, וּלְאַסְקָא לְחַיֵּי עָלְמָא, וּלְמִבְנֵא קִרְתָּא דִירוּשְׁלֵם, וּלְשַׁכְלֵל הֵיכְלֵיהּ בְּגַוֵּהּ, וּלְמֶעְקַר פּוּלְחָנָא נוּכְרָאָה מֵאַרְעָא, וּלְאַתְבָּא פּוּלְחָנָא דִשְׁמַיָּא לְאַתְרֵיהּ, וַיַּמְלִיךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמַלְכוּתֵיהּ וְיַקְרֵיהּ, וְיַצְמַח פֻּרְקָנֵהּ וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ). בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב, וְאִמְרוּ אָמֵן. יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא. יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחָמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא, וְאִמְרוּ אָמֵן: עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבָּנָן, וְעַל כָּל תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן, וְעַל כָּל מַאן דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא, דִּי בְאַתְרָא (קַדִּישָׁא) הָדֵין וְדִי בְכָל אֲתַר וַאֲתַר, יְהֵא לְהוֹן וּלְכוֹן שְׁלָמָא רַבָּא חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמֵי וְחַיֵּי אֲרִיכֵי וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי וּפֻרְקָנָא מִן קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עֲלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאִמְרוּ אָמֵן: עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com